

Kulturministeren

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Tlf : 33 92 33 70
E-mail : kum@kum.dk
Web : www.kum.dk

Folketingets Lovsekretariat
Christiansborg
1240 København K

[Dato – udfyldes af MS]

Folketingsmedlem Karina Lorentzen (SF) har 15. april 2024 stillet mig følgende spørgsmål nr. 826, som jeg hermed besvarer.

Spørgsmål:

Er ministeren enig i, at den sønderjyske historie er vigtig, og at den bør bevares i landsdelen?

Svar:

Ja. Det er jeg enig med ordføreren i.

Med venlig hilsen

Jakob Engel-Schmidt

Folketingets Lovsekretariat
Christiansborg
1240 København K

Kulturministeren

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Tlf : 33 92 33 70
E-mail : kum@kum.dk
Web : www.kum.dk

[Dato – udfyldes af MS]

Folketingsmedlem Karina Lorentzen (SF) har 15. april 2024 stillet mig følgende spørgsmål nr. 827, som jeg hermed besvarer.

Spørgsmål:

Hvad er ministerens holdning til, at en forskerstilling tilsyneladende flyttes ud af Rigsarkivets afdeling i Aabenraa?

Svar:

Rigsarkivet har oplyst til mig, at der ikke nedlægges en forskerstilling ved Rigsarkivets afdeling i Aabenraa.

Med venlig hilsen

Jakob Engel-Schmidt

Rigsarkivet giver kniven til Sønderjylland

I al ubemærkethed er Rigsarkivet i færd med at afvikle en central kulturinstitution med rødder tilbage til Genforeningen. Det er endnu et kapitel i historien om centralisering.

Christian Egander Skov

Sønderjyllands historie har en særlig egenskab. Derfor har vi en særlig forpligtelse på den. Den forpligtelse er vi nu ved at vende ryggen.

Overraskende er det den institution, der skal varetage vores fælles hukommelse, nemlig Rigsarkivet, som har slået tonen an med en centralisering, der mest af alt ligner begyndelsen på en kalkuleret afvikling af arkivvæsenet i Sønderjylland.

I Aabenraa ligger det, der indtil sidste bølge af centraliseringer i det daværende Statens Arkiver hed Landsarkivet. Nu hedder det Rigsarkivet, Aabenraa og er blevet et meget lille hjørne i en meget stor butik.

Jeg talte for nylig med nogle bekendte i det sønderjyske lokalhistoriske miljø. Det var en nydelig historie:

Onde tunger ville vide, at det lille arkiv centralt i Rigsarkivet opfattes som en blindtarm, der helst skal opereres væk. Første trin i operationen var netop nedlæggelsen af arkivet som selvstændig enhed. Det førte i 2002 til skarpe protester fra såvel befolkning, som lokal- og folketingspolitikere. Det reddede arkivet, men kun lige netop. Læsesalen er næsten permanent lukket for offentligheden. Nu har Rigsarkivet iværksat næste trin. En række stillinger flyttes til andre enheder. Mest alvorligt er det, at arkivet i Aabenraa ser ud til at miste en af sine kun to forskerstillinger.

Da en seniorforsker for nylig gik på pension, var forventningen at stillingen ville blive opslået i Aabenraa. Det er ikke sket. Tilbage sidder én seniorforsker. Han er 64. Om føje år ... Ja, gæt selv. Med kun én fastansat forsker er der alligevel ikke et forskningsmiljø, vil argumentet vel lyde til den tid. Desuden er Aabenraa jo så langt væk.

Det er død ved salamimetode.

Hvorfor besvære denne avis' læsere, der for det meste er bosat i hovedstadsområdet, med dette?

Jo, på grund af Sønderjyllands særlige status i vores fælles historie.

Det er naturligvis sådan, at alle landsdele og lokalområder i Danmark har deres historie. Mange steder er der også en stærk lokal bevidsthed. Ja, og så er der egnsretterne. De er også alle steder og dækker næsten altid over »svinekød på en anden måde«. Gerne med kål ellers med kartofler, hvis det skal være moderne.

Men med Sønderjylland er det alligevel specielt. Det særlige er ikke kun, at der er forholdsvis meget af denne lokale bevidsthed bundet op på dialekten, maden, traditionerne – og naturligvis afstanden til hovedstaden fysisk, kulturelt og økonomisk.

Det var det sidste forhold, der i 2015 farvede Sønderjylland DF-gult. Det er netop afstanden og den klare erkendelse af, at man står på den gale side af en bevægelse i retning af stadig mere centralisering, som betyder fremgang til Danmarksdemokraterne ikke bare i Sønderjylland, men i hele den såkaldte udkant.

Det særlige ved Sønderjyllands historie er dog ikke afstand men tilknytning. Den er danmarkshistorie i allerhøjeste grad.

Da jeg for nogle år siden havde en kortere tjans på en lokal højskole, fortalte højskoleforstanden med sædvanlig iver, at Sønderjyllands historie jo netop var Danmarks historie.

Her ramte alting først og hårdest. Her kom det nye først. Her kom tyskerne. Her startede Europa. Intet sted var mere dansk end Sønderjylland – og Hovedstaden.

Efter Genforeningen i 1920 var der en klar forståelse for grænselandets betydning. Det betød, at der blev opbygget nationale kulturinstitutioner, herunder et landsbibliotek og et landsarkiv i Aabenraa. Engang turde man endda drømme om et universitet.

Historien og ånden var afgørende. Ikke bare for Sønderjylland, men for Danmark. Sådan er det ikke længere.

Universitetet blev lagt i Roskilde. Tættere på marxisternes københavnske reder. Landsbiblioteket blev afviklet i begyndelsen af 00erne. Landsarkivet er en skygge af sig selv. Og nu fortoner skyggen sig.

Sønderjylland var et nationalt udviklingsområde. Nu vil centralisterne gøre det til et perifert afviklingsområde. Det hele med politisk velsignelse.

Tænk. Det er ikke mere end tre-fire år siden, at hele landet fejrede Sønderjyllands Genforening med Danmark. Nationens øjne hvilede på landsdelens historie, som blev fremhævet både her og der.

Ved det store Genforeningsarrangement i Sønderborg deltog ikke alene Dronningen, men også den tyske forbundspræsident og selveste statsminister Mette Frederiksen.

Hun sagde ved den lejlighed: »Når vi hylder fortiden, så hylder vi også nutiden og fremtiden. Det er ikke alene historien, der er noget særligt. Grænselandet, som vi kender det i dag, er helt enestående.«

Sandt. Og så er hun endda fra Nordjylland. Der er åbenbart løbet meget vand i åen siden dengang. Genforeningsjubilæet er overstået. Skåltalerne glemt. Afviklingen fortsætter planmæssigt.

*Christian Egander Skov er ph.d., forfatter til bogen »Borgerlig krise«, konsulent ved Tænk tanken
Prospekt og redaktør på Årsskriftet Critique*